

Wstęp

Zbigniew Przychodniak urodził się 28 lutego 1954 roku w niewielkiej wsi Kuślin położonej w powiecie nowotomyskim. W roku 1974 ukończył Technikum Łączności nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Poznaniu. Jego dalsze losy nie były jednak związane z branżą elektroniczną bądź telekomunikacyjną, ponieważ po zdanej maturze podjął studia polonistyczne na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza. W 1978 roku Zbigniew Przychodniak pomyślnie obronił rozprawę magisterską i zaczął studia doktoranckie pod opieką prof. Zofii Trojanowiczowej. W tym czasie debiutował też na łamach prasy literaturoznawczej, publikując recenzję książki Michała Masłowskiego w „Ruchu Literackim” (1979, nr 4). Kolejne artykuły ogłaszał m.in. w „Pamiętniku Literackim”, „Pamiętniku Teatralnym” oraz oczywiście w „Poznańskich Studiach Polonistycznych”. W latach 2002–2009 był – obok Piotra Śliwińskiego i Przemysława Czaplńskiego – redaktorem „Serii Literackiej” tego pisma.

Pracę doktorską, zatytułowaną *Warszawska krytyka teatralna*, obronił w 1987 roku na Wydziale Filologicznym UAM (obecny Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM powstał w 1988 roku), zdobywając stopień naukowy doktora nauk humanistycznych. Tytuł doktora habilitowanego uzyskał w 2001 roku na podstawie książki *Walka o rząd dusz. Studia o literaturze i polityce Wielkiej Emigracji*; siedem lat później Prezydent RP nadał mu tytuł profesora

nauk humanistycznych. Za osiągnięcia naukowe otrzymał liczne indywidualne nagrody Rektora UAM.

Zbigniew Przychodniak był pomysłodawcą i założycielem specjalności dokumentalistyczno-bibliotekarskiej istniejącej przez dwie pierwsze dekady XXI wieku na kierunku studiów filologia polska. Zorganizował liczne wyprawy naukowo-dydaktyczne studentów polonistyki do Wilna i na Litwę, do warszawskich bibliotek i archiwów, a także wielkopolskimi szlakami Mickiewicza i innych romantyków.

Wypromował czworo doktorów nauk humanistycznych. Wszystkie prace doktorskie napisane pod kierunkiem Zbigniewa Przychodniaka zmaterializowały się jako publikacje książkowe. Były to kolejno: *Mallarmé – Norwid. Milczenie i poetycki modernizm we Francji oraz w Polsce* (2008) Piotra Śniedziewskiego, *Romantyczna troposfera powieści. Interpretacje prozy Kraszewskiego, Szyrmera i Korzeniowskiego* (2010) Wojciecha Hamerskiego, *Ciało, dusza, duch. Dyskurs cielesny w romantyzmie polskim (fragmenty)* (2011) Mariusza Chołodego oraz *Miłość, przemoc, władza. Świat postaci kobiecych w dramatach Juliusza Słowackiego* (2012) Agnieszki Palickiej.

Zapalony cyklista – w ciągu kilkunastu sezonów wakacyjnych pokonał rowerowo z grupą przyjaciół tysiące kilometrów na Podlasiu, Lubelszczyźnie, Kaszubach i w innych regionach Polski. Miłośnik literatury i kultury francuskiej, co znalazło wyraz w jego pracy naukowej oraz licznych wyjazdach naukowych do Paryża.

Badania prowadzone przez Zbigniewa Przychodniaka koncentrują się wokół pięciu zasadniczych tematów:

1. Krytyka literacka dobrego romantyzmu oraz publicystyka literacka i polityczna Wielkiej Emigracji (interesuje go zwłaszcza twórczość Maurycego Mochnackiego, czego dowodem jest m.in. wydanie w roku 1996 *Pism krytycznych i politycznych* we współpracy z Jackiem Kubiakiem oraz Elżbietą Nowicką; nie można też zapomnieć o książce *Walka o rząd dusz. Studia o literaturze i polityce Wielkiej Emigracji* – obowiązkowej pozycji w każdej biblioteczkę romantycznej).
2. Twórczość Juliusza Słowackiego (w tym przypadku trudno przecenić wydane we współpracy z Jackiem Brzozowskim

wiersze i poematy pisarza, jak również monumentalną edycję *Beniowskiego*).

3. Literackie i kulturowe związki polsko-francuskie (w tym przypadku dość wspomnieć o współpracy z prof. Gisèle Séginger oraz cyklu konferencji i publikacji powstałych w ramach polsko-francuskiego projektu badawczego finansowanego w ramach programu Polonium).
4. Bibliografia podmiotowa i przedmiotowa twórczości Adama Mickiewicza (kierownik dwóch dużych projektów badawczych finansowanych przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki – efektem pierwszego jest bibliografia podmiotowa Mickiewicza w ramach serii *Nowy Korbut. Bibliografia Literatury Polskiej*, drugi zaś niebawem zostanie sfinalizowany jako publikacja bibliografii przedmiotowej poety [w tej samej serii naukowej]).
5. Poznań i Wielkopolska w epoce romantyzmu (ten krąg zagadnień doskonale ilustrują: książka *Wierzeniackie niedyskrecje. Nieznany list Zygmunta Krasińskiego do Augusta Cieszkowskiego*, artykuł *Wiosna i jesień poetów. Juliusz Słowacki, Karol Baliński i Ryszard W. Berwiński w Poznaniu w roku 1848–1849* oraz praca zbiorowa *Mickiewicz daleki i bliski. Spotkania wielkopolskie w 150. rocznicę śmierci poety*).

Według Maurycego Mochnackiego nowoczesny krytyk „zbiera, roztrząsa i porządkuje”, jego powinnością jest „szanować, ważyć i rozumieć”. Romantyczny twórca kreślił swoją wizję krytyki w opozycji do „dawniejszych sztuk rymotwórczych” epoki klasycyzmu, które starały się „rządzić natchnieniem” artystów. Wydaje się, że *credo* Mochnackiego (zaczepnięte z *Artykułu, do którego był powodem „Zamek kaniowski” Goszczyńskiego* oraz z *O krytyce i sielstwie*) można odnieść do dorobku Zbigniewa Przychodniaka, współedytora pism XIX-wiecznego pisarza. Porządkowanie materiału z szacunkiem dla źródeł, zbieranie i ważenie dowodów cechują warsztat naukowy autora wstępu do *Pism krytycznych i politycznych* Mochnackiego. Tej ścisłej metodzie analizy dzieła zawdzięczamy wiele edytorskich i filologicznych odkryć, np. dotyczących twórczości Juliusza Słowackiego.

Mochnacki nie pozostał oczywiście wierny swoim postanowieniom, został wpływowym zmyślnikiem i wizjonerem: „uprawiając

zawód krytyka, mógł czuć się poetą”, jak pisał Zbigniew Przychodniak we wspomnianym wstępie. Autor *Wariacji romantycznych* nie zmyśla. Nie znaczy to przecież, że w dorobku edytora pism Moch-nackiego i Słowackiego brakuje roztrząsania i rozumienia. Nasz promotor jest również śmiałym interpretatorem XIX-wiecznych tekstów literackich. Czy *Barbara Radziwiłłówna* to melodramat? Co by było, gdyby Mickiewicz nie odpłynął w *Żeglarzu*?

Legere necesse est.

Wojciech Hamerski

Piotr Śniedziewski